„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Бирлија у лебарској улици.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ЛИСТ целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 167. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 5. НОВЕМБРА 1891. ГОДИНА XXVI.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: СТЕВАН ЈОВИЋ. | ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: АНДРИЈА ПЛАВШИЋ.

НАШЕ СВЕШТЕНСТВО.

(Поводом чланка „Наше свештенство“ у 162. бр. „Заставе.“)

Обзиром на натражњачку замисао, која се излегла у глави патријарха Георгија & Comp. а која је своју форму добила у виду т. зв. „јединственог штатута“ изашао је у 162. броју овога листа чланак у ком наш једномишљеник са зебњом почиње да гледа на будуће деловање нашега свештенства, погледом на то, каквим ће духом бити надахнуто и да ли ће се одржати чисто и неокаљано, кад год се буде тицало користи српскоме народу.

Заиста, гора се замисао није могла излећи ни у глави највећег душманина српскога народа и његове цркве, но што је т. зв. „јединствени штатут“; он нам најбоље илуструје љубав коју наши црквени великодостојници осећају према „свом“ народу, и старање, које они полажу за добробит и напредак наше цркве и народности. У свом чланку писац са неповерењем гледа у опште на сво наше свештенство, што би било доиста оправдано да ствари друкчије стоје, но што стоје. Тако звани „јединствени штатут“ продукат је појединих самовољника и силника, који ни себи не желе добра, а камо ли оној „простој“ раји, коју до зла бога мрзе, што нам посведочава и овај случај. То су људи, у чијим црним душама није могла никад да поникне она врлина, коју зовемо родољубљем, а која је гдекад урођена и најпокваренијим људма; она врлина, која је основа напредовању једнога народа и знак лепе будућности, која га чека. То су људи, који су другоме продали своју слободну вољу, ако су је кадгод имали, па морају онако да играју, како им други свира. Узевши све то у обзир, то су људи, који су достојни и презрења и сажаљења, а тим више, што се намећу, да буду представници и учитељи овог поштеног народа. Него кад се узму у обзир последице, које могу да настану из њиховог пагубног рада, и штета, коју ће осетити наша народно-црквена автономија, онда заиста мора српски народ озбиљно да се разрачунава с њима; а то тек онда може да буде, ако српско свештенство, које је у првом реду позвано, да ради на бољитку свога народа, не изневери тај народ, већ му и даље буде саветник и учитељ у критичним часовима, онда, кад му његови намет-тутори раде о глави.

За то мислимо, да се не ћемо преварити, ако будемо отклонили све, што би могло да баци тамну сенку на наше свештенство, ако будемо отклонили сваки покушај сумње у љубав, коју наше свештенство гаји према своме народу. Оно је један од главних фактора, на који можемо рачунати, да ће као што је пре, за време петвековног ропства под бесним Турчином, поучавало народ, храбрило га и одушевљавало да брани своју свету веру и свето име српско, да ће тако и сада, под ером ових силника, умети народу да покаже, да му заиста на срцу лежи његова будућност и да га не ће оставити. Ово тврдимо с тога, што смо више пута имали прилике да се уверимо о томе и тврдо се надамо, да ће се та тврдња и обистинити. За то на страну са сваком зебњом у будући рад нашег свештенства; они, који још нису заражени натражњим идејама, које се легу у главама намет-господара српскога народа, умеће и даље, па ма каква опасност наступила, да покажу да им је, као проповедницима слова божјег и пастирима стада свога, на срцу и црква и вера и народ, а да се не ће дати завести, да — на срамоту читавог света — продају народ свој онима, који му никад нису желили добра.

Ш—о.

ИЗВЕШТАЈ МИНИСТРА ТРГОВИНЕ за год. 1890.*)

Министар трговине г. Барош поднео је земаљском сабору опширан извештај, у ком је изнео потанко све гране народне привреде у год. 1890. Из тог извештаја доносимо ове податке.

Код наслова за олакшање комуникација спомиње министар на првом месту будимпештанско-бечки државни телефон, па вели да је приликом градње те пруге, у телефонији постигнут велики напредак. Пошто код тако дугачких веза, није достајало довољног искуства, чињени су на мањим пругама нови покушаји, како да се споји штедња са већом способношћу сталне функције, што је срећно пошло за руком; (даље описује начин извођења. Ради јефтиноће пристојба, и лакшег вршења тачне службе, закључио је министар да досад подигнуте телефоне по већим варошима, од приватних друштава одкупи у државну управу преузме, и да их заједно са брзојавима споји. Досад је преузела држава телефоне, што су подигнути између Будимпеште и Фиуме Будимпеште и Шопроња, арадски и ђурски. Између Кежмарка, Либица и Колошвара место допуњења брзојава, уведен је телефон. На пештанско-бечкој прузи било је свега 52.620 говора и то: 27.718 дозива из Пеште, а 24.902 из Беча, који се већином односили на берзанске послове и то: 12.431 на ефекте, а 12.828 на житарску радњу.

Спајањем пошта са брзојавом додани су поред досадашњих дужности, још и одправљање „шека“, упутница, прижигање меница, поштанске шпаркасе, и продаја железничких зонен-карата, којима публика не поклања заслужену пажњу, при свем том што те карте за целу годину вреде, и не морају се показивати на каси станице, нити подлеже икаквој контроли. Публика може на пошти да купи карту, за коју станицу хоће и поред свега тога, остали су ти пробитци досадван публикине пажње.

Код смањивања тарифа ради олакшице пошиљака, установио је министар ову олакшицу. Место до сад од 50—200 грама што се плаћало 5 новч., сад се плаћа од 50—150 грама 3 нов. Даље код кореспонденције за окупиране покрајине смањена је пристојба, тако исто смањена је и за објавне листове књижара, фабриканта и индустријалаца. У престоници је уведено од 1. марта, да се упутнице с новци заједно достављају странкама у кућу, поред пристојбе од 2 н. (ако је више од 10 упутница, онда се плаћа само 10 н.). До конца године достављено је странкама у кућу по упутницама 46 милиона фор.

У 1890. год. било је поштанских пошиљака свега 263,310.078 ком. више за 30,833.605 од прошле године. Телеграма било је 4,467,867 више за 256.746 од пр. год. Телефонски дозива било је 6,939.379, више за 110.796 од пр. год. Вредност поштанских пошиљака износи 2,,264,483.164 ф. више за 135,832.935 ф. од пр. године. Тежина пошиљака износи 39,988.000 килограма, више за 3,195.080 кгр. Укупан приход све три струке износи 12,814.440 ф. више за 506.285 ф. Укупан расход износи 9,441.756 ф. већи је за 229.373 фор. од прошле године. Чиста хасна износи 3,372.693 ф., више за 287.231 ф. од прошле год. Сама манипулација са „шек“-овима донела је 30 мил. више упутница од пр. године.

Од 263·3 милиона пошиљака, спада на писма 112·1 мил., 35·3 мил. кореспонденцкарте, 22·5 мил. друксорте, 1·9 мил. мустри трговачке робе, 65·1 мил. новина, 122 мил. упутница. У погледу новина стоји овако. На угарску државу спада 686 разних новина, које се штампају у 58,673.623 егземплара и то: на мађарском језику 35,301.745 егземплара, на немачком 17,256.306 (а на друге народности око 6 мил. што се из рачуна може дознати, јер потанко о том ништа не стоји).

Развитак пошта и брзојава од 1868. до 1890. год. а то је у току 23 год. огроман је. Од 1337 поштанских уреда, порасто је број на 4308. Од 349 брзојавних станица има сад 1804. Од 997.643 депеше скочио је број на 7,612.436. Од 4,160.660 ф. целокупни приход, подигао се на 12,814.448 ф. Од 4,466.319 фор., расход скочио је на 9,441.756 ф. Од 305.659 ф. дефицита постала је чиста добит 3,372.692 ф. годишње.

Министар је обратио пажњу и кућевној индустрији, наиме ткању кућевних ћилимова, производњи чипака и штрикераја. Ткање ћилимова уче Сикуљци, а плетиво сламе и морсковаче Чангови, уз државну припомоћ, о чему ће поднети извештај идуће године.

У погледу стручног образовања спомиње министар ове субвенционисане заводе: Механичку радионицу у Будимпешти; државну средњу механичку школу у Кошицама; курз за руковање парних машина и за ложаче у Будимпешти и Колошвару, где још има завод за грађевине, гвожђе и дрвене производе; радионица за ткање и плетиво у Кошици; школа вештачког ткања у Кежмарку а вештачко рецкање у Хомени; школа за прављење дечијих сиграчака у Бартфелду; прва фабрика ердељских дечијих сиграчака и дрвене галантерије у Марош-Вашархељу; ципеларски курз у Сибињу; керамијска школа у Унгвару и ткалачка школа у Пожуну. Тако исто спомиње и заводе за произвођање чипака у Кремницу; за ткање у Секељ-Керстуру; за производњу чоје у Нађдимоду; за тепихе у В. Бечкереку; за дечије сиграчке у Сибињу, Ђенђеш-Сентмиклошу и Зеленки; и најпосле о женској занатлијској школи у Пешти, Кошици и С. Ђурђу.

Подноси рачун од 75.000 фор. коју је своту одобрио сабор на трговачко-занатлијске цели. Међу 41 ставком рачуна ове су најглавније: на оснивање трговачко-занатлијског државног фонда 17.000 фор., даље на куповање једног земљишта гди ће се подићи фабрика чоје 7000 фор., механичкој школи у Пешти 4000 фор., на зидање занатлијског музеума у Марош-Вашархељу 4360 фор., прилог бечкој изложби за мађарско оделење 4005 фор., на редакцију и штампање централног листа 3496 фор., арадској изложби 2898 фор., за куповање машине при изложби кожа 3126 фор. и на белење цинцерског платна 3000 фор. и т. д.

Код лиферације спомиње се да ће лиферанти покрити потребу заједничке војске у кожи за 600.000 фор. угарским производима и да је једна четврт резервисана за мање индустријалце а три четврти за конзорцију велике индустрије. За мање индустријалце каже се даље, да се нису у довољном броју одазвали и да нису исцрпили на њих спадајући број у износу 150.000 ф. вредности, поред свега тога, што њихови израђени предмети неодговарају прописаној мустри, те су 148 пари баканча као неупотребиви једино на захтев министра војног примљене, да се ти мањи индустријалци спасу од велике штете. Даље узеће се од велике конзорције Јулија Волфнера и др. у Пешти 80% кожне радње и даће се мањим индистријалцима на израду.

О трговачко-занатлијским школама тужи се министар да их не похађа довољан број шегрта, пошто у самој Будимпешти од 9255 шегрта похађа школу само њих 5756, и да ће министар просвете за год. 1891/92. издати строга наређења о похађању шегртске школе.

Ми смо узели делимичне податке из извештаја министра трговине, који могу наш свет интересовати, а свратићемо још једном пажњу читалачке публике на њега у једном од идућих бројева, пошто нам он пружа богатог градива за просуђивање наших прилика.

Н. Б.

*) Због нагомиланог материјала закашњено. Уред.

Поглед по свету.

— Енглеске новине, пишући о исходу избора у Cork-у кажу, да се том приликом јасно показало, како је одлучан уплив свештенства у Ирској, пошто су Парнелисте побеђени чак и у изборном срезу њиховог пок. вође, па имају врло мало наде, да би на другом месту боље прошли могли. Већина од њих, по свој прилици, да ће сада настојати, да се помири са свештенством. У осталом у Енглеској да немају никаква разлога, веселити се исходу избора у Cork-у, пошто је Флавин исто тако велик непријатељ Енглеске, као и Џон Редмонт. Овај потоњи изгледа да је свој пораз примио сасвим равнодушно, па је у једном састанку својих присталица изјавио, да ће сада енглески конзервативци моћи казати пуним правом, да у Ирској влада свештенство, а ова, доста основана тужба, имаће великог утицаја код енглеских бирача, код идућих општинских избора, кад дође опет на дневни ред питање, има ли се Ирској дати автономија или нема. На том састанку говорили су и други говорници, па су позивали своје партијске другове, нека храбро наставе борбу а Редмонтов брат рече: „рађе мртав са Парнелом, него жив са Тајмом Хелијом“.

Жалосно је, кад се страсти овако ужасно распале, као што је то сада случај у Ирској, и ми држимо, да ће тамошње свештенство вршити баш врло благодетан уплив, ако увнастоји ма којим начином, да утиша данашњу очајну борбу у Ирској, пошто само компактна и према томе снажна странка, може да импонује енглеским власницима, да даду овој мукотрпној земљи, што јој по божјем и по људском праву припада.

— Један дописник „Тајмса“ саопштава свој разговор, који је водио са бившим француским министром Флураном. Приликом тога разговора беше се повела реч о томе, како је настало пријатељство између руског и француског народа. Флуран је изјавио, да је исто настало приликом путовања бугарског изасланства по европским престоницама, кад је он (Флуран) бугарским изасланицима казао своје мишљење, које је руски цар одобрио. Већ су се у то време Француска и Русија споразумеле биле око међусобних дипломатских акција, које би с једне и с друге стране потицале, кад би то захтевали интереси обеју држава Је ли у том погледу учињен између Русије и Француске какав писмени уговор, и да ли тај и данас постоји, за то је најпозванији да каже Рибо, садашњи министар спољашњих дела. Флуран је (вели се даље у допису) тврдо уверен, да ће Русија подупирати француске интересе у Африци, а ова руске у Азији; о памирском питању држи, да ће бити решено у корист Русије. О проглашењу независности кнежевине Бугарске не може бити говора, тим више сад, кад је са политичког поља уклоњен Камил-паша. Флуран мисли на даље, да би се још већма учврстиле пријатељске везе између та два народа, кад би Французи по примеру Руса, приредили руску изложбу у Паризу.

— Како на слабим ногама стоји тројни савез најбољим је доказом околност, што није никако пошло за руком, да се склопи трговачки уговор између Италије и Аустро-Угарске. Изасланство, које је било одређено с обе стране, да расправља о том уговору, разишло се, пошто се није могло споразумети. Каже се истина, да ће се расправе наставити директно између министарстава, но врло слаба је нада, да би могле успети Талијан, врло мудар, захтевао је од наше државе таке полакшице, које би морале упропастити становништво аустријских приморских покрајина и јужног Тирола, те је тако, мислећи да ће успети, надао се, да ће речено становништво уверити, како му је једини спас ако се присаједини краљевини Италији. Не

успе ли пак, имаће у руци разлог, да у згодно време навали на нашу монархију, а тиме изневери се тројноме савезу.

Овај догађај врло сумњивим очима прате немачке новине, па орган кнеза Бисмарка „Hamburger Nachrichten“ већ узимље у подозрење неверство Италије. Расправља се и о томе, да би могла имати у те прилике своје прсте умешане и Русија, и да је руски министар Гирс, приликом своје посете у Монци, осоколио Италију, да тако поступа према Аустрији, обећавши Италији помоћ Русије и Француске, кад би дошло до каквих размирица.

Ми, дакако, не можемо знати колико је истине у овоме писању немачких новина, али ми од увек говоримо, да наша монархија не може имати вере у Италију, јер је пријатељство њевино према нама сасвим неприродно, док она држи, да су јужни Тирол, Горица и Градишка, Трст и Истра талијанске покрајине.

— Устанак у Бразилији изгледа канда се врло брзо шири, па према томе као да нису тамошњи држављани баш тако задовољни са диктатуром маршала де Фонсека. Јављају, да се покрајина Рио Гранде прогласила независном, а одмах за њом и покрајина Грао Пара па на послетку се чује да ће то исто учинити и покрајина Бахија. У Рио Гранде до Сул послат је један ратни брод. Аутентичне вести не могу се добити из Бразилије пуном сигурношћу, пошто влада врши цензуру брзојава врло строго и себи у корист. Лондонски „Тајмс“ јавља, да је Фонсека издао указ, да ће бити из Бразилије протерани сви они, који би се усудили радити на томе, да престане диктатура. Само један део морнарице да је пристао уз Фонсеку и адмирал Мелхо да је протестовао против сваке промене владе. У Европи почињу се узнемиравати ради догађаја у Бразилији. Португалска влада закључила је, да пошаље тамо неколико својих ратних бродова.

Побијајући ове гласове јављају званичне депеше из Рио де Жанеира, да тамо влада потпуни мир и ред, да није ніко узнемирен и да становништво има поверења у влади. Једино у покрајини Рио Гранде до Сул да су настале размирице између тамошњих странака, од којих би свака хтела да преузме владу; но диктатор Фонсека да ће тамо брзо учинити ред. Вест, да су се неке покрајине прогласиле за неодвисне, да није истинита, у опште да нема никаква незадовољства у земљи.

Исто овако писало се и телеграфисало кад су у своје време букнули немири у републици Чиле, па смо видели до чега је дошло. Ваља дакле сачекати новије и автентичне вести, па ћемо онда тек знати на чему је ствар.'

ДОПИСИ.

□ **Стари Бечеј.** (Глас народа у обрану српске народно-црквене самоуправе.) Једна од најглавнијих општина црквених узима реч и прва ће да ступи пред наш сабор са нарочитом представком. Јест, она излази отворено, свету на видику, протестујући противу злогласног „јединственог статута“, а са молбом, да то умно недоношче сабор не прихвати, но да га одмах — без икакве милости — одлучно одбије од себе. Овако држање заиста и доликује тако виђеној и примерној општини, као што је наш дични — Стари Бечеј. Чули сте већ, да је то једногласан закључак редовне скупштине црквене од 27. октобра. Али ће бити можда занимљиво, да сазнате и разлоге, којима је, у главном, мотивисана ова ствар.

Предлагач др. Риста Михајловић нагласио је пре свега, како је познато, да је ту скоро састављен некакав „јединствени статут“, са красним именом: „Предлог за уредбу о устројству православне српске народно-црквене автономије у области карловачке православне српске митрополије.“ А баш тиме се спрема **најжешћи удар и опело** нашој народно-црквеној самоуправи. Тим статутом задире се не само у досадања права српског народа, те се потресају основна начела, а руши темељ, на коме постоји ово данашње законито уређење црквених, школских и закладних послова, него се још тако далеко иде, да се у назадњачком правцу — по подели на сталеже — хоће да преврне чак и изборни ред, те задре у само устројство нашег сабора, које је највишом потврдом већ освештано. А истим устројством српског народно-црквеног сабора од г. 1875. већ је на делу осведочено, да потпуно одговара како потребама српског народа, тако и духу наше народне православне цркве.

Предлагач је напоменуо даље, да је смер тога настраног статута веома провидљив. А тај је: неугасива жеља за превлашћу јерархије у свима автономним органима, па ма то било и на штету права и интереса народних. Властолупци као да вечито полазе са оног кривог гледишта, да је сасвим право и у реду, што наш народ о своме зноју и трошку подиже цркве и школе, и да је сазрео за то, да свештенство и учитељство издржава — али да није сазрео, да за те своје дужности има и извесних права у пословима и установама црквено-школским. Но са тим раздвајањем и потискивањем народног учешћа само се шири узајмно неповерење међу члановима једне исте цркве, што једино иде противницима нашим у прилог. Наш народ не треба до тога довести, да се као туђин осећа и сматра у својој рођеној народној цркви. А будући да отуда прети највећа опасност и самој нашој црквено-општинској самоуправи у садашњем облику, јер се тим злокобним статутом очевидно на то иде, да се збришу и укину већ стечена изборна слобода и права наша при бирању посланика, свештеника, општинских председника, школских управитеља итд., што и саму нашу народно-црквену автономију мора потрести а можда и упропастити, а то прави пријатељи свога народа не могу равнодушно гледати — то из тих разлога др. Риста Михајловић изнесе предлог: да се што пре одреди сазив ванредне црквене скупштине, те да српска црквена општина старо-бечејска (путем писмене представке сабору) најодлучније подигне глас свој у обрану миле нам народно-црквене автономије, а противу тог „јединственог статута“, којим би јерархија да се прекомерно осили, на штету права народних.

Овај родољубиви предлог сви скупштинари једногласно примише. Тако се има наскоро заказати ванредна скупштина само ради овог предмета.

Ми се тврдо надамо, да ће виша власт бити толико увиђавна, па неће којекаквим смицалицама сметати оваком поступку и оправданом кретању општина наших. Било би управ чудо, кад би се на све стране немо посматрало, шта нам се из далека спрема. Ово је, дакле, једини пут, да сачувамо оно, што су нам славни претци тешком муком извојевали, а што би грех био у једаред безбрижно напустити.

Заиста, крајње је време, да се на све стране укаже јаче и живље кретање те веће интересовање пред тако крупним чином, као што је ова значајна промена целокупног автономног закона, о коме је овде реч. Та ово је само најблажи народни суд о „јединственом статуту“, па би грдна брука била, ако власт и покуша, да глас народа пошто по то спречи. Јер молити наш народно-црквени сабор, да се један судбоносан законски нацрт одбије или прими, то тек није ни једном речи нигде законом забрањено — дакле је слободно. А бранити и чувати стечена права црквено-општинска противу оних, који би да их изиграју и себи приграбе, то не само да спада у делокруг и позив општински, него то им је управо најпреча и прва морална дужност. За то и очекујемо, да власти неће навалице за тим ићи, да се којечим брукају.

Ко у овом случају има намеру да изврши читав преврат на црквено-народном автономном пољу? Јесу ли то општине? — Не. Саборски одбор, са патријархом Георгијем на челу, бацио се у акцију, па хоће у клерикалном духу да преокрену скоро све установе. А народ у општинама црквеним? Он се у овој прилици више држи пасивне улоге; али из његовог држања на брзо ће се видети, да он није тако назадовао, као што мисле његови противници. Главна брига биће му, да очува своја права, која је годинама законито уживао. „Сваком своје“ — јелте да је то правично и у реду? Тога се начела наш народ од вајкада држао, па ће и на даље.

За то на посао, браћо, по свима општинама! На посао у овоме правцу, па нека и сви посланици наши тачно сазнају мисли и жеље народа свога. А кад су наше црквене општине смеле г. 1869. дићи се противу самовоље једног патријарха Маширевића, бомбардујући га грозним моралним оружјем т. ј. пљуском самих неповерница, онда се тим пре може сад допустити, да општине својим представкама достојанствено у обрану узму права нам автономна. То није законом забрањен пут, нити је какво кажњиво дело. А усуди ли се неко да спречи и забрани овакав благ, лојалан поступак, онда ће се бар јасно видети: **ко** је тај, који се опире гласу и жељи народа српског. Да, и то ће бити нека добит, јер ће се тада груби силеџија појавити без лажне образине, онако го и наг — у свој ругоби својој. Но је ли могуће, да се у српском народу још крије и налази повампирени дух покојног Германа?! Ако је тако, народ ће и онда знати, шта му ваља чинити. Преживео је он многе силнике, па ће преживети и оне, који би се сад појавили, а грех њима на душу!

Вести из места и са стране.

Нашим штов. суграђанима. Како у нашој вароши, као и у целој околини, влада несретна болест **дифтеритична вратобоља**, то би дужност свију суграђана била, да притеку у помоћ сиротињи у овој тешкој невољи. Велеуважена гђа Јулијана Радовановић, председница „Добротворне задруге Српкиња Новосаткиња“, имала је доброту да се прими вођења бриге око ове ствари, те изјављује, да ће она драговољно примати дарове у новцу и у стварима, **као хаљинама, дрвима, вину, коњаку, јајима, брашну, укуваном воћу** и т. д., те ће у споразуму са лекарима болеснике походити и дарове те делити, где је нужда и потреба, а о свему, што буде у то име примила, даваће јавна рачуна. Прилози ти нека се шиљу дакле: Госпођи **Јулијани Радовановића**, председници „Добротворне задруге Српкиња Новосаткиња“. До сада је у то име приложено: „Добротворна задруга Српкиња Новосаткиња“ 10 ф. Гђа Мара дра Полита-Десанчића 5 ф. Гђа Антонија Стевана Јовића 5 ф. Гђца Катица Ђ. Поповића 2 фор.

Јаши Томићу биће осуда кр. курије публикована у четвртак, 7. (19.) о. м. у 9 сахати пре подне у дворани овдашњега кр. судбенога стола. Приступ је слободан.

Срп. нар. позориште. У суботу, 2 новембра, отпочело је овде у Н. Саду срп. нар. позориште свој рад. Ми ћемо о комадима, који су се досад давали, донети свој суд у једном од идућих бројева.

† **Илија Грујић (ђурђевачки).** У суботу, 2 новембра у 10 сахати у вече преминуо је и јуче је сарањен наш грађанин и вредан Србин Илија Грујић. Покојник је био за живота поштен човек, а и живо се заузимао за наше народне ствари. Кад је наш никад незаборављени, пок. Лаза Нанчић издржао једногодишњи затвор, па му је био овде у Новоме Саду приређен банкет, пок. Илија се живо заузимао, да што више ратара учествују. И доцније је пок. Илија био одан свом душом нашој странци, уз коју пристаје већина наших свесних ратара. Немила боља, од које ево пати две године леже га у гроб. Оставио је за собом четворо нејаке дечице, а пето, коме је било три године, умрло је неколико сахата пре оца, те тако се нађоше у кући два самртника. Покојни Илија поживио је 41 годину, увек је био одушевљен за све што је српско; тога ради и заслужује да му остане спомен вечито зарезан у нашим срцима. Лака му црна земља.

Јованчанин.

Нешто из цркве. Јављају нам из Новог Сада ово: „За прекјучерашње св. литургије у св. Ђурђевској саборној цркви догодило се, да се гимназијски хор неотице забунио у певању. То се није допало преч. г. проти Милану Ћирићу, а можда и за то да покаже своју власт па је изненада из свега гласа и у сред св. литургије завикнуо: „Какав је то безобразлук?“ Питамо ми г. проту, кад се он на светом месту тако понаша, шта ћемо ми други да радимо?“ Заиста и ми се чудимо томе поступању г. проте.

Ujvidéki Hirlap (Новосадски Гласник), тако се зове нови лист мађарски, који ће скорим почети излазити у Новом Саду; издаваће га и уређивати овдашњи адвокат др Шандор Немеш, и како дознасмо, лист ће бити са свим самосталан а програм му над партајама. Особито ће пазити на то и радити на споразумевању и зближавању разних народности у Угарској. Овдашњи немачки лист Фуксов, јављајући такођер ту вест ликује: како је то леп знак помађаривања у Новоме Саду, кад се већ ето показала потреба још једног листа мађарског! Случај хоће, да тај Ujvidéki Hirlap, излази у истој некадашњој кући др. Данила Медаковића, где је некад уређиван и **„Српски Дневник“**, а после „Напредак“ и т. д. и коју кућу прозваше негда Споменником Доситејевим, јер се Медаковић заветовао био, подићи му доиста споменик, кад издаде сва дела Доситејева, и онолико се ухасни издањем тим. Habent sua fata . . .

„Obzor“ и „изјава“ Срба Мухамедове вере. У броју од среде донесмо у целини изјаву, коју су дали штампати четири Мухамеданца из Бос. Дубице, у пророковој „Hrvatskoj“. У тој изјави они веле, да нису Срби, али не веле да су Хрвати. „Obzor“ пожурио се да и он ту изјаву донесе, ваљда да олакша измирење између Срба и Хрвата. Но и то му није било доста; он је питање мериторно решио. Он вели да је та изјава **„Хрвата“** Мухамеданаца, па мисли да је ствар тиме решена. Ма да; кад једанпут изрекну свој суд „велеучена господа“ па тим мора да је решено. „Obzore“! Obzore“! Шта ћемо с тобом?

Скуп Срба из Босне и Херцеговине. 27 ов. м. био је у Београду скуп Срба из Босне и Херцеговине, на коме је присуствовало доста публике. На том скупу донесена је резолуција, да се у Београду оснује друштво српских родољуба, које би потпомагало српски народ у Босни и Херцеговини, те му донекле ублажило његово јадно стање. С тога већ на том скупу изабран је и одбор, који ће радити да ову замисао оствари чим пре. Заиста предузеће сваке похвале вредно, а надамо се да ће наћи одзива код свакога, ко осећа српски и коме на срцу лежи судбина нашега народа у окупираним земљама.

Дела пок. владике Теофана Живковића. Позпати г. барун Ј. Живковић, рођени брат пок. владике Теофана, наумио је да сва дела братовљева, која се налазе у рукопису, изда на свет. То су махом црквене проповеди, беседе, посланице народу и духовни поздрави покојника српском народу. Дело, које ће износити 20 штампаних табака, већ се штампа и биће готово за 6 недеља. Чист приход књиге намењен је „свештеничко-удовичкој закладе горњокарловачке дијецезе“ која је у изгледу да се оснује.

Огроман добитак на лутрији. Неки ратар у Италији (у наполитанској покрајини) добио је на малој лутрији 1½ милион лира (од прилике 675.000 фор.). Заиста тај се ваљано оновчио и сад може без бриге да се одрече плуга и мотике!

Обесио се. Јављају из Темишвара да се тамо обесио у својој кући Карл Леонард, благајник железничке станице, у Темишвару. Кад се са своје двоје деце вратио из цркве седне да руча с њима, затим обоје изгрли и изљуби, а онда се удаљи. Кад су деца касније, забринута што им се отац не враћа, отишла да га по кући траже, нађоше га у ходнику, где виси. Као узрок овога самоубијства наводи се то, што ће бити оштетио благајницу а није могао надокнадити. У осталом ова се тврдња, још није обистинила.

Папа према конгресу мира. Неке стране новине пишу: Чланови клерикалци из бечког државног сабора, обратили су се неки дан папи у Рим да их светује, дал' да присуствују конгресу мира у Риму. Он им је одговорио да, као прави синови католичке цркве, не треба да суделују скупу, чији су сви чланови прожмани безбожношћу и фрамазонством. С тога поменути аустријски клерикалци нису ни отишли. Ако је ово истина онда заиста жалосно; изгледа нам невероватно, да човек у овом просветљеном веку може да буде тако затуцан клерикалац, као што су ови језуити.

Кратке вести. Лаза Комарчић, уредник „Видела“, наступио је прошле недеље свој двомесечни затвор на који је осуђен због штампарских преступа. — Београдска академска дружина „Даничић“ хоће да подигне споменик срп. књижевнику, Ђури Даничићу. Трошак око тога споменика износи 4000 динара, а та се свота скоро и сакупила. — Брзојављају из Лондона да су у Cork-у парнелисти напали на скупштину Л'Обријенову. Том их је приликом остало рањених 800. — На јадранском мору, особито код Сења, бесни страшна бура; најстарији људи не памте да је скоро било сличне. — У Вел. Бечкереку било је на Митров-дан освећење срп. дечјег забавишта. — У Београду почео је излазити нов лист под натписом „Народна воља“. — У Зајечару је умрло Стојан Ненадовић и оставио 50.000 динара за потпомагање сиромашних ђака из Зајечара и Неготина. Слава му! — У Вел. Кикинди, у затворима судбенога стола имаде нешто јаче од 100 апшеника, а између њих имаде 10 општинских бележника. Дакле 10%!

Новије вести.

Палермо. Краљ, краљица и престолонаследник стигли су у суботу овамо, праћени министрима Рудинијем, Никотером, Кимиријем и адмиралом Сенбоном. Становништво дочекало их је најодушевљеније, а са прозора сипале су госпође цвеће у кола у којима се возила краљевска породица.

Лондон. У суботу изабран је за посланика у Сут-Молтону Ламберт присталица Гледстонов, против униониште лорда Лимингтона.

Лондон. Јављају из Сантијага, да су министри натраг повукли, своје оставке пошто се изравнала размирица, због именовања чланова државног савета.

Београд. Говори се, да су се влада и митрополит споразумели због именовања тимочког епископа.

Букурешт. Говори се, да ће Верициену постати министар трговине, а Н. Бларемберг министар правде.

Лондон. Из Китаја стижу гласови, да је у близини Фу-Чеја букнула буна, па су усташи разорили село Техивеј, где живе много мисионара.

Софија. Кнез црногорски одликовао је видинског префекта, Петра Иванова командирским крстом Данилова реда за то, што је на бугарски језик превео „Горски венац“.

Трговина.

Нови Сад, 4. новембра. Време се и опет променуло и небо је застрто облацима а блага киша пада. Време је топло и изгледа нам као да је пролеће а не новембар. Рад на нашој житарској пијаци био је приличан и услед живљег довоза цене су се у нечим изменуле. — Продавало се: Пшеница 10 ф. 50—60 н. Кукуруз 5 ф. 20—30 н. Зоб 6 ф. Јечам 5 ф. 80 н. Наполица 9 ф. 80 н. Све од 100 килограма.

Брашно је остало по старим ценама, али се сваким даном све више и више тражи. Услед тога овај продукат има изгледа, да ће поскупити. Цене су ове:

0.	1.	2.	3.	4.
ф. 17·20	ф. 17·—	ф. 16·80	ф. 16·40	ф. 16·—
	5.	6.	7.	8.
	ф. 15·60	ф. 15·20	ф. 14·—	ф. 11·20

Крису је цена: А. ф. 18·— В. ф. 18·— С. ф. 17·60 Све од 100 килограма.

Са осталих пијаца не можемо никакву промену јавити, јер посао и цене остале су по старом:

Теоци 15—25 ф. по ком.
Овци 7—11 ф. по пару.
Свињи дебели 35—36 ф.
Свињи млади 34—35 фор.
Маст 54 фор.
Сланина 54 фор.
Све од 100 килограма.

Дописница уредништва.

Г. Ђ. Л. Земун. Почетак вашег путописа изгледа нам мршав. У осталом изволите послати и свршетак, јер док га немамо у целини, не можемо вам ништа поуздано одговорити. Обзиром на ваше материјално стање, можемо вам лист слати само у пола цене.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.